

Snopč 40.

Cena 18 kr.

Slovanská
knihovna.

Славянская
Библиотека.

Slovanska knjižnica.

Urejuje in izdaja And. Gabršček.

Materin blagoslov.

Igra v treh dejanjih.

Spisal Anton Klodič-Sabladoski.

V GORICI.

Tisk. in zal. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček.

V Gorici, dnè 13.

Julija 1895.

IN = 030000893

Slovanská
knihovna.

Снопіч 40.

Славянская
Библиотека.

Slovanska knjižnica.

Urejuje in izdaja Andrej Gabršček.

Materin blagoslov.

Igra v treh dejanjih.

SPISAL ANTON KLODIČ-SABLADOSKI.

V GORICI.

Natisnila in založila Goriška tiskarna A. Gabršček.

(15. julija 1895).

Anton Klodič-Sabladoski.

Materin blagoslov.

Igra v treh dejanjih.

V GORICI.

Tisk. in zal. „Goriška tiskarna“ A. Gabršček.
1895.

Drugi natis.

OSOBE.

Podkuknik, bogat kmet.

Vida, njegova sestra.

Jela, njegova hči.

Peter, Jelin ljubi, kovač.

Učitelj.

Zdravnik.

Miroslav }
Anton } inženerja.

Naceatnik, Miroslavov in Antonov stric, viši
inžener.

Turjan, }
Mohorin, } kovači.
Léščar, }

Vinklič, kolár.

Anica, dekla v Šandrovi krěmi.

Katra, dekla pri Podkuknikovih.

Drugi Kobaridci.

Dejanje se vrši v Kobaridu leta 1867.

Prvo dejanje.

(V Podkuknikovi hiši. — Soba).

Prvi prizor.

Jela

(stoji pred mizo in opazuje šopek rožic na njej.

Vzemši iz šopka hlapčiča, pravi):

Dekliški hlapčič zali, ti povej, če res
Imá me rad, ne šali s srcem mojim se;
Če zvest ostane ali bode mi nezvest,
Če zvésto ljubil bode ali me pustí.
Gotóva sem, on trstje upogljivo ni,
Katero vsaka sapa ziblje. Kakor Krn
Stojí nepremakljiv, besedi svoji zvest

Ostane vselej Peter. Tak je on! — In vse
Zapreke, srečo nama ki ovirajo,
Sè stanovitno voljo zmôre. Prav za prav
Ovira jo le êna, da je siromak.
Če tehtam pa na tanko, v tem ovire ni
Za naju blagor. Priden, lep mladenič je,
In upam, da prijazna bode sreča mu.
A oče moj je družih mislij nego jaz.
Da Peter je štedljiv in priden, tega pač
Nikákor ne tají. Naj bode čéščen Bog
In hvaljen, nekaj časa sèm, ni tudi več
Takó nasproten rokodelcem kakor prej.
Pot, kojo je v Gorico storil te-le dni,
Zastónj ni bila; mogel se je vvériti,
Da, kakor plug, častí jo vredno kládivo.

Drugi prizor.

(Jela in Peter).

Jela.

Oh, Peter! Dolgo že te ni biló pri nas,
Da že sem skoro skrb imela, ali še
Imáš me v mislih.

Peter.

Vselej, Jela! Oče tvoj
Pozvál na delo ni nobeno me ta čas,
Pa priti moral sem, če tudi ne pozván
In brez opravka ta edini krat do vas,
Da vidim in pozdravim, srce moje, te.

Jela.

Tvoj góvor jemlje mi nemir in skrb. Zakaj
Takó otožno se glási?

Peter.

Radósti vsa
Vskipeva duša mi, odkar besedo sí,
Da bodeš moja ali pa nobenega,
Izrekla mi. — A žalost, bridka tuga me
Obhaja, ko pomislim, oču tvojemu
Že kolikrat sem skušal se prikúpiti,
A vspeha nisem še imel nijednega.
Le kmetovalstvu hvala, vselej pravi, gre,
A rokodelstvo steber je družini slab.
Da dnes s pečenko dobro rokodelec se
Osládi, drugi dan le črni, suhi kruh
Imá za hrano, žejo s samo vodo si
Gasi, to vedno govóri; in žalibog

Le malo upa še imám, da spremeni
Menénje svoje meni v prid.

Jela.

Veš, dragi moj,
Da stanovitnost vse premore. Kapljica
Vodé izdolbe skalo, neprenéhoma
Če vdarja le na isto mesto. Oče moj
Pregóvoriti se še dá, to upam jaz.

Peter.

Besede tvoje, draga, tolažljive mi
Že vpadajoče nade z nova dvigajo,
In da mi pojde delo lahko izpod rok,
Da skrb za srečo nájino mi dá krepóst,
Naj bolje čutim zdaj, ko moram, žalibog,
Slovó od tebe

Jela.

Kaj mi praviš, dragi moj?

Peter.

Da, ljuba moja, prišel sem jemát slovó.
Po svetu sreče grem iskát in míroval
Ne bodem, dokler ne dobim si lepe v last

Kmetije. Morda bom, zemljišča gospodar
Bogàt, očetu zet po godi tvojemu.
Ta čas pa Jela bodi zdrava, zvesta mi.

Jela.

Kar óbečala sem pred Bogom ti, storim,
Le bodi Peter brez skrbí. Srcé zvestó
Ohránim ti, doklédar bode bilo mi:
A misli, tuji kruh da dobro ne diší,
Da dómovino ljubo zapustiš. — Gorjé
Človeku, ki nestalni sreči upajoč
Domači zemlji dá slovó.

Peter.

Saj veš i ti:
Kedor ne vaga, nema blaga.

Jela.

Dà, to vem.
Ostál da bi pa v trgu našem, to želím,
Ker v skrbi reva bi živela ves ta čas
Pa žalovala bi po tebi, dragi moj,
Ko bi na tujem trudil se za mé.

Peter.

Če Bog
Dá srečo mi po mojem trdnem upanji,

3
Ne bom v deželi tuji dolgo se mudil,
Naj bo to njemu izročeno! To pa vem,
Zamújal časa jaz ne bodem, znoja bal
In žuljev se ne bom, da skoro svoj namén
Dosežem, stopim pred očeta tvojega
Kot bogatin in tebe, draga, pridobim.

Jela.

Nikàr ne hodi preč; ostani, prosim, tu.

Peter.

Jaz upam, nama da bo v prid, če strani grem.
A sam ne grem; s podobo tvojo pojdem v svet,
Katere čas mi ne izbriše iz srcá.

Jela.

Oh, vdaj se silni moji prošnji! Ako greš,
Bog vé, kedàj in ali vrneš se domóv.

Peter.

Ne delaj sebi praznih, upam, le skrbíj
A meni, prosim, ne slovésa težkega.
Molitve tvoje bodo zla me čúvale,
Srcé bo vleklo k tebi, draga, me na dom.
(Poljubi jo pa odide.)

Jela.

Oh mamica, kakó hudó pogrešam te!
Če prav za tetko kaj hvaležna sem Bogú.
(Strani).

Tretji prizor.

Podkuknik.

Zapazil sem, da Peter je iz hiše šel,
A posla ni pri nas imél. Da Jelico
Rađ vidi, vsa znamenja jasno kažejo,
In Jela njega. — Pa kakó stvarí stojé,
Gotóv še danes hočem biti. (Kliče)
Jela, čuj!

Četrty prizor.

(Jela prihaja).

Podkuknik.

Iz naše hiše videl Petra sem idóčega.
Kaj nekaj hotel je tu-lé prijatelj tvoj?

Jela.

Slovó je prišel k nam jemát; na tuje gre
Iskát si kruha, premoženja.

Podkuknik.

Prav! Saj so
Težave kládivo, ki skújejo značaj
Človeku ino ga možaka zdélajo.
Naj gré! Saj tebi, mislim, žal ne bo po njem;
Mladéničev je pridnih mnogo še tu-lé,
Premóžnih. Janez, na primér, Podkrnikov
Imá na te okó.

Jela.

Zeló je priden fant;
A Petru sem zvestóbo obečala že
Ter up iméla, zet po všéči da vam bo,
On, ki od mladih nog odlično štuje vas.
Saj dobro vem, da skrben oče ste mi vi,
Da stórite za mojo srečo vse, in jaz
Vas rada slušam v vsaki reči; ali v tej,
Vas prosim, moja naj veljá. Če Peter ni
Po godi vam, pa raje se ne omožim,
Ko vzamem Janeza; na vaše stare dni
Vas bom, ko hčeri se spodóbi, pazila.

Saj tudi ne bi bilo dobro, da bi vi
In teta sama brez postrežbe moje tu
Ostala.

Podkuknik.

Nu! Mnogo vode steče še
Po Soči, predno vrne Peter se domov.
Pustiva to! Glej, je-li v hiši v redu vse.

(Jela odhaja).

Tedaj se nisem varal. — Moje je krvi,
Odlóčna ino raje se ne omoži
Ko vzela bi mladéniča nevšéčnega.
Da moja hči mi osamí, tegà pa ne. —
In prav imá, da rodne hiše se drží.
Kaj bo iz tega, naj odlóči časa moč.
Velika skrb je danes šla iz glave mi.
Da sem je prost, zahvaljen bodi večni Bog.

Peti prizor.

(Sprememba. Soba v Šandrovi krčmi. Za mizo sedijo
kovači in kartajo: Léščar pa Mohorin skupaj proti
Vinkliču in Turjánu. Drugi Kobaridci stojé ali sedé

okoli njih. Zadej se vidijo odprta vrata v drugo sobo; v tej sedita pri mizi zdravnik in učitelj in bereta novine).

Turjan.

Vi Vinklič ste igralec, da se vsmili Bog.
Kedó vas je učil igrati? Mislite,
Tri trojke imam, dvojki dve pa kupen ás,
Vi pa mu silite v denár, v njegovo moč.
Jaz polič vina pač bi raje bil zgubil,
Ko to partido, ki sem v rokah jo imél.
Saj sem na mizo tolkel, da je bilo kaj,
Z baštónskim fantom. Kaj bi še hoteli vi?

Vinklič.

Ugániti ne morem, v čem je vaša moč. —
V baštónu takrat nisem dobrih kart imél,
Z denarjem, mislil sem, da pridem dobro vam;
A sreča je hotéla, ves da Mohorin
Denár nakrpa. Príslepilo se mu je.

Mohorin.

Kaj? Príslepilo? Zna, kedor pač zna, je rek
Modrósti stare. Vinklič pravi mojster ni.
Dokažem pa prav léhko, da resnico jaz
Vam pravim. Fanta kúpnega in konja sem

Potém odvrhel špádneha pa kralja še
Baštónskega polóžil brž na vaš sem ás,
Dvomíti ni vam bilo, trdo da tiščím
Denar. Imeli ste baštón igráti vi.

Leščar.

Nú! Tá je lepa, prémotiti se je dal.
Človeku marsiktera zmeta pač greni
Žívénje. Zmote ne bi bilo večé pa,
Takó jaz sodím, ko kazáti znanja moč,
Sedéti pa pri praznem steklu. Ali ne?

Mohorin.

Gotóvo! Čúdim se modrosti vaši. Nà,
Prinesi Ana brzo polič belega,
Da zmoči dobro grla nam že suha spet,
Da mere pičle ne prineseš, dobro glej.

Anica,

Bodíte brez skrbi, prepolna bo za vas.
(Odide).

Šesti prizor.

(Podkuknik stopi v sobo).

Mohorin.

Podkúknik, zdravi! Dolgo počastili nas
Že niste. Saj bolezen vas vezála ni
Na dom.

(Anica prinese vino, Mohorin nalije kozarec
pa pravi)

Nu, pijte!

Podkuknik (*pije*)

Zdravi, tukaj zbrani vsi!

(Polagaje kozarec na mizo)

Zahválnjen bodi Bog! Ko riba sem vam zdrav.
V Gorico sem zalezal bil minúle dni.

Vinklič.

Povejte nu, ste-li imeli dobro pot?

Podkuknik.

Že davno nisem bil v Gorici. Slišal sem,
Da vsa je ponovila se; mislil sem tedaj,
Da predno umrjem, videti čem novi svet.
Napótil sem se v torek koj po pol noči;
Migljále so še bledé zvezde; zora se
Še ni zaznavala in že sem bil na pol
Potí. O zori sem dosegel klanec, ki
V Ročinj drži, pa sili konje iti v stop;
Ob šestih sem kolés zavozil k Fajfarju
Na dvor, pa šel po mestu. Govoril o njem
Ne bodem; na postajo hitel sem, ker vlak
Imèl je priti iz Itálije. Na most
Veliki, ki čez Sočo tje v Ločnik drži,
Sem čúda čakati šel. In skoro kaže dim,
Nebó črněč, da bliža se hlapón; takó
Tafljá se mu iz dímnika. Ko pride v vid,
Že čudni stroj do mene prífušči, goněč
Brezbrojnih ísker kólobar. Hlóp, hlop, hlóp
Doní na uho mi, pa v hipu švigne vlak
Naprej, da moških, ženskih še ne morem v njem
Razlóčiti. — Osúpel tam stojim! In zdaj
Recite vi! Ni bistro glave bil ta mož,
Ki je izumel tak-le stroj? — Ves svet se res
Ponavljja zdaj; pač vsega vraga človek si
Izmislí.

Zdravnik

(ki je stopil med Podkuknikovim govorom v sobo).

Véste, kaj je pel že pesnik star
O njem? Poslušajte to pesmico lepó:
Stvarij groznih veliko je,
Pa groznjše ko človek ni!
Še čez sinje morjé hití
Ko razsája vihari jug
Ter skoz razbúrkano, žreče
Valóvje pot si reže.
V vseh rečeh je znajden
Zoper smrt le, revež,
Leka ne najde.

(V tem stopí tudi učitelj v sobo).

Podkuknik.

Povedati še nekaj moram. Zvedel sem,
Da v kratkem čez Predél železna cesta Trst
Z Beljákom zveže; tudi govorica gre,
Da v Staro mesto progo ceste te posláj
Od tod, sledé Nediško strugo, speljejo.

Turjan.

Gospod zdravnik, posebno vam bo vgodna vest,
To vem, pa tudi nam je ljuba.

Podkuknik.

Prav sedàj,
Gospod zdravnik, sem ískal vas domá, da bi
Vesélo Vam novóst oznánil. Právila
Pa sta mi to gospóda v krčmi neki dan
Pri Fàjfarji; in ker na tanko védela
Sta vse, bi stavil, inženerja sta bilá.

Zdravnik.

Novíca vredna je zlatá. Kaj je na njej,
Pové nam v malo dnevih že goriški list,
Pa zadnji broj ničesa ni imél o tem.
Predélsko črto so že dvakrat mérili;
Pač čas bi bil, da se za njó odlóčijo.
Le škoda, v krčmo da ni prišel k Fajfarju
Gospod Nacestnik še, goriški inžener.
On vé gotovo, ali se vresniči vest.

Mohorin.

Podkúknikova vest je dobra, sodim jaz,
Če prav drugače nekateri sodijo,
Ki svoj dobiček le nad vse vam cenijo.

Učitelj.

Za vnúke in za narod, za državo skrb
Iméti, menim, sveta je dolžnóst možá.

Léščar.

Prav pravite! Saj mrtvo zdaj je vse pri nas.
Želéznica če pride črez Predél, bo vse
Drugače. Dela bo dovolj in oživí
Dolína, obogáti jo promèt blagá.

Turjan.

Da, kjer je delo, tam množí bogastvo se.

Mohorin.

Bogastvo pa bo tudi lice lepšalo
Dolini lépi že. Gospód učitelj naj
Zapóje, prosim pésem, ktero v hvalo je
Doline krasne naše zložil, kakor vem.

Zdravnik.

Prelepa pesem znana že je skoro vsem
In moremo, jaz upam, (*učitelju*)
z vami peti jo.
Dodál sem jaz jej še nektere kitice.

Léščar.

Učitelj znan je pesnik. — Dajte nu, gospód
Učitelj, naj nas pesmi glas razveselí.

Učitelj.

Po vaši želji naj tu pesem zadoní,

(poje):

Krn gradí lepó nam deželo krásno,

Burji v bran postavlja mogočna pleča,

Bodí — on velí — v kobariškem raji

Mir med vetróvi.

Zdravnik.

Ko se pa vsrdí velikán, gorjé nam,

Plešo koj zgatí ino skrije v tèmén,

Silovít oblák, zagrmí pa stresa

Trg kobariški.

Vse hití iskát si zavétja. Plohe

Divja moč prihrúje v nižavo rodno;

Sóčin val deróči vrtí skalovje,

Sili nevíhta.

Vseh je strah. — Kozárec toláži zbrane

Nas kipéč, govóri in petje miló,

Kedar blisk spodí nas in grom v prijázno

Šandrovo izbo.

Učitelj.

Krnov drug, vrhnik Matajúr, nas brani

Sil, iz afrikanskih pustín hrupečih,

Stvarja stanovišča radósti zborom
Krilatih pevcev.

Kuk, pokrìt zeléno odejo rahle
Trave, pevajočih pastirjev krepke
Delavcem pošilja pozdrave v polja
Rodne nižave.

Tuga če teži ti srcé, pa vspni se
K cerkvi — sveti Antón, kobariški váruh,
Slavno dal imé je tej božji veži —
Dušo ozdraviš.

Kamor koli ozrèš se v raván, ti kaže
Vas zvonik, leščèč se med drevjem; cerkve
Krije slavalóki vejévje sredi
Trate zelene.

Kakor nit srebrna se vije v polji
Soča, sok vlivàje v zemljišče plodni,
Drúži si v pomoč pri vrtnarskem delu
Idrijo bistro.

Njima sadonosnih drevés vejévje
Vrača skrb s poljúbi za rast in plodnost,
Ribičem ne iskáne v naróčje slastne
Siplje darove.

Rod krepák narávi ukazuje v raji
Tem. Deklèt njegovih so kras krepósti,

Zala rast, obràza lepóta žarna,
Zdravje cvetóče.

Turjan.

Krn, Matajúr ino Kuk sta oznáčila dobro
gospóda učitelj in zdrávník preslávní,
Soče nam nista zabila oméniti,
Blagor lijóče v dolino nam z Idrijo ;
Slavo sta pela dekletom žarécih očij kobariškim ;
Polja dostojno sta hvalo bogátega
V pesem prekrasno zapléla ; proslávila
Uma pobóžnega cerkve lepó, veličastne,
pobóžnih očetov sinova pa dala
Svetemu Antónu sta čast. —
Nekaj prezrla sta vendar in grájati
Moram ju tórej ; kovačev oménila
Nista. — Kedó pa izdéla želéznico,
Up te doline, brez nas ?

Mohorin.

Prav pravite, Turján ; ni treba družega
Dolini naši lepi, ko železnice.
Če hitel bo še svétovezni stroj po njej,
Potém ne bo enake daleč na okrog.

Učitelj (*poje, zbor*).

Srečni potomci, ki trg naš bodo — sto let
gleda naprej mi okó
V vesélo prihodnost in vse, vse jasno v njej,
Ko v zrcalu vidi to-le — ne trg ko zdaj, pak
mesto imeli za dom!
Da, mesto! Matajúr in Kuk, Krn je visóki
graja, mogóčni mu bran; val Sočin mu
Čisti tlak, skoz njé hití zdaj v mórje širnó.

Pojte z menoj tjè na breg! Že jez obdaja
strm ga in silno močán,
In steza po njem se prelép, nov kolodvor.
Ven vrejo ljudjé, ki jih sèm Trst, prašni Beč
v hlad zdravja pošilja iskát,
Ko solnčni žar tam žge, podi iz mest ven ljudi
zračne med góre: in glej sèm vrè čez most
V mesto — ni jih šteti glav; prah dviga se v zrak.

Vsi na trg vró, kjer imá svoj
dom veličasten in nov.
Sveti Antón, sred mesta slovéčega. — Stolp, glej,
skriva zlat svoj križ v oblák,

Dviga poslópje spored se —
mestne preudárja reči v njem mestni zbor,
Kaže bogàstvo pòvsód se — vsega, kar češ,
nudi sloveči ti trg.
Zlati vek ta je. — Za sto let živ bi rad bil.

Konec prvega dejanja.

Drugo dejanje.

(Soba v Podkuknikovi hiši. Jela in Vida šivate).

Prvi prizor.

Jela.

Le urno, urno; v kratkem bo očetov god.

Vida.

Le bodi brez skrbi, dotlé bo v redu vse. —
Zakaj pa tužna si takó in slaba dnes?

Jela.

Oh, skrb po njem in žalost niste dali še
Očj mi prošlo dolgo noč zatisniti. —
Vesela letos jaz ne bom, ko sem bilá
Minúlo srečno leto na očetov god.

Drugi prizor.

(Prejšnji in Katra).

Katra (*Jeli*)

Pozdrave srčne ti pošilja Peter še.
Ni dolgo kar je vzel od mojstra svojega
Slovó.

Jela.

Takó še včeraj ni otóžno mi
Biló pri srci, ko mi je naznanil svoj
Namen, da pojde v daljni svet. Sedaj-le pa,
Ko ni ga v trgu, zdi se prazen mi le-ta.

(*Katri*)

Da si pozdrave, morebiti zadnje, še
Prinésla mi njegóve, Katra, hvala ti.

Vida.

Nikár ne bodi žalostna in tužna. — Jaz
Ne dvómim, vse obrne se na dobro ti,
Saj blágoslov je s tabo tvoje matere.
Zapójmo, hočeš, pesem, ki jo pela je,
Ko bila mala si, ti tvoja mamica;
Tekój bo tuga proč, pa se razveselíš.

Jela.

Zapójmó pesem; vselej vmiri mi srcé.

(Zapójejo)

Spavaj dete, spavaj,
Z angeljci se smehljaj,
Čuva saj matérino te oko.
Skákljaj dete, skakljaj,
Po livadi in po gaji,
Trgaj rože, trgaj,
Vpletaj vence, vpletaj
V zlate lase si;
Pevaj dete, pevaj,
Kar uči te srca
Čut nedolžnega.
Rasi dekle, rasi,
Brez skrbi in tuge,
Čuva saj máterino te okó.
Ko zapústiš rodno
Hišo, nič ne boj se
Dete ljúbljeno:
Saj s teboj povsodi bo
Máterina skrb;
Vselej v zlu saj mati
V varno svoje sprejme te naročje.
Ko ugasne njej oko,

Dete, nič ne boj se,
Saj njen blagoslov
Bo zvestó te spremljal,
Dokler tudi ti očesa
V spanje ne zatišneš zadnje.
Bog pa vsliši dobrotljivi
Prošnje, ki jih k tebi mati
Iz dna srcá dvigúje
Za dete svoje ljubljeno.

Katra.

Ko bila oče bi Podkuknik jaz, bi že
Prav dobro znala, kaj storiti.

Vida.

Kaj pa, nu?

Katra.

Nu, vzela bi za zeta Petra v hišo si.

Vida.

Nu, nu, besede rade željam služijo.
Sedáj pa idi, doli ni nikoga, veš.

(Katra odide; Jeli)

Le pusti, moja golobica, meni skrb,
Da umečim očeta. Da mi ne zbolíš!
Tvoj obraz danes, moram reči vseč mi ni.

(Tiho)

Stopinje slišim, zdi se mi, očetove;
Odnési delo koj, da ne zapazi ga.

(Jela odide)

Vida *(sama).*

Nikdár pač nema biti, da bi prišla mi
V nesrečo Jela; saj trpela sem že jaz
Dovòlj. Zakaj naj ona bi trpela še?

Tretji prizor.

(Vida, Podkuknik).

Podkuknik.

Na znanje daje mi le mile pesmi glas,
Da v hiši ste. Pač čudno sega mi v srcé
Ta pesem in odmév glasú, ki v srečnih dneh
Minúlih je veselja bil bogat mi vir,
Iz nje udarja mi na uho ter budí
Vesélje in otóžnost kar ob enem mi.

Vida.

Pač čuden mož si ti, da pesem tvojega
Otroka gane ti srcé, za žalost pa
In bol srcá ne brigaš se njegovega.

Podkuknik.

Kakó, da ne ?

Vida.

Saj nečeš niti slišati
O Petru, njej ko vene v tugi zdravja cvet.
Da žalost, hočeš-li, jo tiha pógubi?

Podkuknik.

Nu, nu! Jaz mislim, da ne bo nič huđega.
Saj Peter nema premoženja. Zdaj naj gre
Na tuje, naj imétja kaj dobí, pa naj
Poskúsi strogi uk svetá: potem se bo
Že videlo, če Jeli še ostane zvest,
Če bode hotel jo, ko vrne se domóv...

Vida.

Ko vrne se domóv! Da človek bi le bil
Gotóv vrnitve. Tudi ranjki Janez moj,
Stric Petrov, je na tuje šel imétja si

Iskát, k očetu ni se vrnil me snubít.
Bilà je zakopana moja sreča ž njim.
Živéla sem potèm za srečo Jele le
Ter mater skrbno nadomestovála jej,
Ki je nemíla smrt jo rano vzela njej
In tebi. Če se Jeli kaj zgodí, potem
Pokóplješ mene tudi. Misli, bila je
Za srečo njeno tvoje Neže zadnja skrb.

Podkuknik.

In Neže zadnje poročilo sem volján
Zvršiti. Upam saj, po vsacem da ne bo,
Ki gre na tuje le za čas; da Jelici
Srcé ne počí zbog ločitve kratke te.
Da tí skrbiš za njó, ko druga mati, tó
Priznáti moram in iskrena hvala ti
Zató. — In ti si z miló roko ravno mi
Celíla, ki jo vsekla je nemíla smrt
Globóko v srcu mojem, pokosívši mi
Preljubo Nežo, zvesto mojo sòprogo.
Zató imaš pravico materínsko res,
Da paziš in skrbiš za srečo Jelino.
A tudi jaz želím jej sréčo, stalno pa,
Zató zahtevam, zet da naj ne pride mi
Brez pripomočkov, brez blagá čez hišni prag. 3
(Strani).

Vida (*sama*).

Takó se vstváreni mo¿je! Imenje, tó,
Jim je nad vse. — Takó je góvor se glasil,
Kateri je za vselej meni srečo vzel. —
Zakaj pa to¿im? Da za srečo svojih vseh
Skrbim po svojej moči, to mi sladko zdaj
Vzročuje srečo. Upam, koncem svojih dnij
Zastonj živéla nisi, mi poreče vest. —
In tebi Janez, ki si hotel dati mi
Dokáz ljubezni skrbne, predno si oči
Zatisnil ter po zvestem mi človeku v dar
Poslál dobičke svoje, zdravjem plačane,
Po godi, upam, storim, če porabim tvoj
Pomno¿eni zaklád le Petru, Jeli v prid.

(*Strani*).

Četrty prizor.

(Izprememba. Soba pri Šandru).

Peter

(stopi v sobo, na hrbtu ima telečnik, v roci palico).

Saj enkrat hočem okrepčati se tu-lé,
Še predno zapustim dolino ino vse,
Kar sèdaj ljubim v njej in vsélej ljubil bom.

Peti prizor.

Anica (*stopi v sobo*).

Oči pač trikrat srečne, ki te vidijo!
Saj ni navada tvoja sèm zahájati,
To mora že posében biti vzrók, da ti
Zalézeš v krčmo.

Peter.

Res je kaj posebnega:
Od dóma grem; napótil sem se v širni svet.

Anica.

Teléchnik dokazuje, da na daljno pot
Ženó te nade. — Kaj te je napravilo,
Da hočeš dati nam slovó, zapústiti
Dolino našo krasno v tem, ko bōdo nam
Železnico ravnáli?

Peter.

Pa kedó ti je
To pravil?

Anica.

Nu, Podkuknik včeraj. Zvedel je
Novico to v Gorici, kjer je bil te dni.

Peter.

Kedáj pa delo začnejo, to vedi Bog,
In žalibog zdaj take so okólščine,
Da me ženó na tuje.

Anica.

Oj, okólščine!
Že vrablji žvrgolé po strehah, Jelo da
Podkúknikovo rad imádeš, česar pa
Podkúknik da ne vidi rad. —

Peter.

Ne vtikaj, veš,
V zadeve moje ti jezika! Raje mi
Prinesi vina, da močí dobim za pot.

Anica (*gredé*).

Zadéla vendar pravo sem.

Peter (*sam*).

Oh, žalibog!
Zadela res si pravo, radovednica,
Da bodo zdaj železno cesto delali,
Od njé pa v prvič slišim in če to je res,
Bilò bi skoraj bolje tu ostáti. Bog

Pa védi, če resnica je v novici tej;
Saj verni svet laž marsiktero véruje.
Zdaj gredem, kar si koli bodi, v beli svet.

Šesti prizor.

(Miroslav in Auton stopita v sobo).

Anton.

Presnéto! Pot se vleče; polomljénega
Od hoje že se čutim; žeja me morí.

Peter (*tího*).

Kedó in kaj da sta gospoda rad bi znal.

Miroslav.

Še sreča, da je bilo vreme vjókano,
Do solnce peklo ni, ko sva prav trudna že
Dolino od Tomina gori mérila.
Kaj méniš ti, železnice po njej ne bo
Težavno delati?

Anton.

To menim tudi jaz.

Peter (*na glas*).

Gospôda! Morda inženerja sta vidvá,
Če smem vprašati, ki dolino merita?

Miroslav.

Prav praviš, inženerja sva. Zakaj pa ti
To naju prašaš?

Peter.

Tú so danes pravili,
Da bodo zdaj čez Kobarid železnico
Ravnali. Mislil sem tedaj, da sta vidva ...

Miroslav.

Gotovo inženerja, ki sta v trg prišla
Zarad železne ceste. Nu, zadel si jo.
Speljána v kratkem po dolini bo. Zakaj
Pa hočeš iti prav sedaj v široki svet,
Ko delo dá zaslužek tu? Govóra glas,
Da Kobaridec si, spričuje: tvoj namèn
Naznanja jasno pa telečnik.

Peter.

To je res;
Iz Kobarida sem, kovač.

Miroslav.

Kovač? In greš
Po svetu? Trikrat srečni vsi kovači tu!

Peter.

Po svetu iti sreče mislil sem iskát,
Pa cvenka pridobíti, potlej se domov
Vrníti, bil je moj namèn

Anton.

Jaz mislim pa,
Da si dovòlj zaslužiš tu, če kládivo
Sukáti znaš, če delo te ne klade v strah.

Peter.

Nu, ga-li znam! Postávím jaz se vsacemu
Za delo rad, če treba... pa...

Sedmi prizor.

Anica

(prinese vino in šepeta Miroslavu na uho)

Zaljúbljen je.

(Glasno)

Gospôda, dobro došla!

Miroslav.

Zdrava, dekla! — Dà!

Ljubezen huda je bolezen, zlasti pa,
Če ona neče srčnih ran ozdráviti.

Anica.

Njegova Jela bi srcé ozdrávila
Prav rada, pa Podkúknik, njezin' oče, mu
V zdravilo neče dati je. — Ukážeta
Rebúle, cividína, pa pod zóbe kaj
Krepílnega?

Miroslav.

Le cividina dobrega
Prinesi; lačna nisva še.

(Anica odhaja).

(Petru)

Podkúknik! Saj
Midvá ga že poznáva. Mož je poštenjak,
Še stare korenine. Sèšla sva se ž njim

V Gorici v krčmi neki dan pri Fájfarji.
Ko zgrelo vince je biló možgáne mu
Pa jezik razvozlálo, je razkrivši vse
Na tanko misli svoje nama pravil, kar
Pri srci mu je bilo. Da na kratko ti
Povém: skušala sva na moč, iztrebiti
Predsodke stare mu iz glave trde pač
Nekóliko. Na zadnje se je vendar vdál;
Da čast kovaču gre, ki umno suče dlan,
Pritrdil nama je.

Peter.

Sprošiti bi se dal,
Verjamem vama, da bi jaz denarjev kaj
Imél, pa gotovíne nemam, žalibog!
Uboštvo trdo sili me, naj grem za zdaj
Po svetu; naj dobím, da moč mi bode s čim
Na lastne noge se postáviti, tekój
Povrnem se domóv in . . .

Anton.

Jelo vzameš, ker
Podkúknik ne odréče bogatinu, vem
Gotovo, svoje hčere.

Miroslav.

Slušaj! Jelico
Dobiš za ženo, predno mesec dovrši
Okoli zemlje še svoj neutrudni tek,
Če hočeš tu ostati.

Peter.

Resno ali le
Za klafe govorite?

Miroslav.

Resno govorim.
Namèn je namreč vladin, delo da imá
Začeti in speljati cesta v kratkem se.
Zató bo treba v kratkem mnogo delavcev,
Kolárjev pa kovačev, samokólnic broj
Priméren broju delavcev velicemu
Da se pripravi; treba bo nadzórnik
Nad vsa ta dela nam, da dobro se zvršé.
Nadzór in dela velik del pa lahko ti
Dobiš, če si za delo to pripraven mož.

Peter.

Da dobro vslužim vam, saj vestno skrbel bom.

Miroslav.

In cvenka tukaj pridobiš, da bode še
Podkúknik prav vesel, če vzameš Jelo ti.

Peter.

Ne mislim tega; upam pa, po volji mu
Bom zet, če pojde dobro mi. Doséžem to
S pomočjo vájino, gospoda sta zlatá
Pač vredna.

Miroslav.

Dvomiš? Kar sem rekel ti, to bo.
Kovače kobariške in kolárje brž
Pokliči; sèm pripravi jih, da, česar nam
Bo treba, zgovorimo.

Peter (*vstane*).

Brzo bodo vsi
Po vaši volji tukaj zbrani.

Miroslav.

Tudi glej,
Da pride sèm Pokuknik.

Peter.

Ni ga treba sèm
Poklicati. Nerád bi k njemu šel. Saj sèm
Prihája vrček piva pit vsak ljubi dan.

Miroslav.

To vedi ti; kovače skličí sèm tedáj.

Peter.

Po njé hitím. Prepričate se sami koj,
Da so možaki: všeč gotovo bodo vam.

(Strani).

Anton.

Iskren, zató je všeč mi mladí ta kovač.

Miroslav.

Podkuknikove hčere ženin se je zdel
I meni vreden, da bi ga podpírala.

Osmi prizor.

(Miroslav, Anton, Anica).

Anica (*prinese vino*).

Navrtala sem sodič cividina prav
Za vaju, ki želodca trudno moč krepí,
Pa brzo do jedí prijetno slast zbudí.

(*Nalivaje kozarca*)

Poglejta barve! Zdi stopljêno se zlató!

Miroslav.

Hvaležna morava ti biti, da skrbiš
Takó za naju. Krčma naj bo hváljena
Zaràd kletárice.

Anica.

Pa kje je Peter? Saj
Ni vzel za zlo šaljivih mojih besedij?

Miroslav.

Zakaj bi jih jemal za zlo? Poslál sem ga
Po opravilu ven.

Anica.

Gospôda, dober tek.

(Odhaja).

Miroslav.

Kaj ne, da je prav brhka ta kletárica?

Anton.

Da, živa kakor sploh ljudjé doline te.

Deveti prizor.

(Podkuknik, prejšnja).

Podkuknik

(stopi v sobo in sam sabo govori).

Slovó je Kobaridu dal; Bog váruj ga!
Skrbí je vendar Vídin góvor mi vzbudil
In družbe mi je treba, da se prevedrim.

*(Gre naravnost proti drugim vratom, iz katerih
prihaja Anica in pravi)*

Oj, Anica, prinesi vrček svežega.

(Ko se obrne, pravi mu)

Miroslav.

Da ste mi zdravi! Veselí iskreno me,
Da vidim znanca ljubega na tujem.

Podkuknik.

Oj,
Gospoda! Ne hudújta se, da vaju koj
Zaglédal nisem; tudi jaz, verujta mi,
Iz srca sem vesel, da včákal sem to čast,
Pozdráviti v domáčem kraji da takó
Učêna, modra znanca mi je dano.

(Sega jima v roke pa nadaljuje)

Pa
Kaj vaju je prineslo v trg zapúščení?

Miroslav.

Zapúščen da ne bode nikedar odslej,
Skrb resna bode vladi; prav zató midvá
Prišla sva gori.

Podkuknik.

Oh, kakó bi bilo to?

Miroslav.

Priprave sva za deló prišla gotovít,

Da brzo, ko državni zbor dovóli v to
Potrebne stroške, mogla bode gradnja se
Začeti važne čez Predél železnice.

Posebno samokolnic bode treba nam.

Kovači in kolárji dela bodo tu

Iméli pa zaslužka na obilo vsi.

Podkuknik (tiho).

Če Peter še izvé, po kaj sta prišla gor
Gospoda, vest priklene nova ga na trg.
Kaj čem storiti? Vrača prejšnja se mi skrb.

(na glas)

Pri Fájfarji v Gorici ko smo se sešli,

In sta mi modrovála o železnici,

Gospoda, inženerja, zdelo se mi je,

Da sta, in varal da se nisem, sem vesel.

Pa vendar nista obečála, v ta namèn

Da gor že v kratkem prideta.

Miroslav.

Nenádoma

Prejela sva ukáz, naj greva v Kobarid.

Po sreči pa dobila sva kovača tu,

Ki hotel dati Kobaridu je slovó.

Ta bil je nama všeč takó, da misliva

Izróčiti mu dela velik del in skrb,

Da drugi dobro je zvršé.

Podkuknik (tiho).

Dobiček lep
Bi dalo delo mu, nadzór veliko čast.

(na glas)

Le Peter je na tuje dnes napótil se.
Če njega sta dobila, srečna sta zares,
Ker delavec je vesten, uren; izpod rok
Gre delo njemu kakor malokteremu.

Anica

(prinese vino pa pravi nazaj gredé).

O Petru govorijo; poslušati čem.

Miroslav.

Da slišiva to hvalo še iz vaših ust,
To naju jako veselí, ker poštenjak
Ste, znan po vsi dolini; tórej je zlatá
Beséda vaša vredna. Brez skrbi sva zdaj
In brzo pogodíva, česar treba ž njim,
Ko pride sèm s kovači.

(Peter se prikaže na vratih).

Glejte! Že so tu.

Deseti prizor.

(Peter pa kovači in drugi Kobarideci stopijo
v sobo).

P e t e r.

Kovače kobariške vse poklical sem
Po vaju volji. Tu so Mohorín, Turján
In Léščar, znana dobro Kobaridcem vsem
Trojica podkovačev, cvet kovačev vseh;
Ta, Vinklič, Kobariški vrli je kolár:
Ponújajo se vama, če jih hóčete,
Za delo. Pórok sem vam jaz, da izvršé
Po volji vama delo vsako vsi trije.

(Podkukniku)

Podkuknik, vi sprejmite srčen moj pozdrav!

(Zdravniku in učitelju, ki vstopita)

Gospod zdravnik, gospod učitelj, moj poklòn.

Podkuknik

(predstavlja inženerje zdravniku in učitelju).

Gospoda ta sta inženerja, ona dva,
S katerima sem v krčmi bil pri Fajfarji
V Gorici oni dan.

Miroslav.

Seznaniли smo se
Ni davno, res, v Gorici.

(Predstavlja sebe in Antona zdravniku in učitelju).

Miroslav sem jaz,
Moj brat, Anton Črtár, je ta. V prelepi kraj
In trg vaš prišla sva zaradi železnice.

Zdravnik.

Gospóda dobro došla

(jima sega v roke, kakor tudi)

Učitelj.

Kobaridcem vsem!

Miroslav.

Kaj znate vi kovači, razložite mi,
Ker mož sem, ki ceniti vaše delo zna.

Léščar.

Kedó železo zna variti bolje vam
Ko jaz? Moj tíke tak, tiké tak, tíke tak

O zori zbuja vse sosede, k delu jih
Povablja; in ko družim sladko spanje še
Napénja plučni meh, nateza nóga meh
Kovačji moja urno; iz žrjávica
Plamén budí požrešni, ki čez noč je spal;
In kakor da pokoja tako dólzega
Bi bilo njega srami, pa dohiteti bi
Zamúdo hotel koj, z jeziki žgóčimi
Železo črno liže jezno; barvo mu,
Mečéč ga, svojo daje, ktere škrat je sam
Vesel. Pa klešče se železa vsmilijo
Ter v hlad na naklo ga denó. A kládivo
Ne briga milost. V silni žar razbéljena
Ječí kovína, iskre goni sèm ter tjè
Pod vdarci kladva téžkega; ošupno se
Na zadnje vije, kakor kaže kladva vdar:
Kot bokla v pestu krog podvozi se vrtí,
Al vam oklépa kakor šina krôg platíšč
Ter sili ja z objemom vročim krepko v stik,
Al dela trden voz kot močna letvica.
Po vsem kovine vpórno moč da ukrotím,
Hladím po žilah jej gorečih jezo še
Kipéčo v vodi. Stiska se železo v njej,
Ker mraz je stresa, pa se vjeda silno v les,
Da les, železo v eno truplo zdita se
Potém stopljéna. Delo dela mojstru čast!

Miroslav.

Če znate kládivo sukáti, kakor ste
Sukáli jezik, trdno vse izdelate.
Kaj znate Vinklič, tudi vi povejte mi.

Vinklič.

Platišča vsa da stično se mi króžijo
Enakomerno pa da se naslánjajo
Na pesta krôg, na tèmelj, kateri daje moč
Kolesu: préček dvoje močnih vsakemu
Podstavljam za podporo trdno; a za tó,
Od prečke prečka ravnomerno da stoji
Oddáljena in tlači vozno breme vse
Enako na vreteno, moj šestár mi je
Porók. Brez vse zamúde teče kakor blisk
Koló po cesti gladki, ktero roke so
Pripravne mi izdelale; le brez skrbi
Živénje drago izročíte vozu, ki
Drčí na teh kolésih. — Ta je moja čast!

Miroslav.

To nam je dober znak, da služi vam šestár
Pri delu; hlapec tak je dober pomagáč.
Recíte tudi vi, Turján, mi vašo čast.

Turjan.

Bi bilo lí mogoče cesto vgladiti

Kolésom s kladvom, batom samim, sodi naj
Gospôde slavni par. — Na veke vroči pot
Bi s čela tekel po životu delavcem
In roke močne truda pač bi péšale,
Hotéčim po ogromnih skalah dolbsti pot ;
A pridem jaz z vrtalom, katero umno sam
Sem nádil, kálil, pa se delo izvrší.
Ž njim v trdi drob skalovja zvrтам gladko pót
Za pomagača silnega, za strelni prah,
Ki v strugi mirno spava mu navrtani,
Doklér v zavétje delavci se spravijo :
Ko goba tleča životvorno iskro pa
Do njega spelje, čuti brzo silno moč,
Ki biva v njem, in rob razcépi hípoma,
Pošilja grom po stenah, hribih in goráh
Na hvalo mojstru, ki z vrtalom trdim pot
Naprávil jezi je njegovi v skale drób.

Učitelj.

In kjer je rob molél nad robom, stena je
Lovila steno, zéval strašno je prepád
Globoki: tam s pomočjo stroja vašega
Prav lahko inženerji cesto speljejo.

Zdravnik.

Ki veže sela, daljna mesta niza in
Dežele, svet široki sklepa, stika ter

Učitelj.

Ljudí povablja, izročé naj brez skrbi
Živénje drago vozu, ki po njej ko blisk
Hití. Skalovje večno pričá vašo čast.

Miroslav (*Mohorinu*).

Kaj more vaša spretna roka vstvariti,
Pa vi povejte.

Mohorin.

Saj ne boste delavcem
Veléli, naj z rokami v samokólnice
Opóko, grobljo méčejo, s pestnico naj
Debelo treskajo kaménje, s prsti ga
Izrúvajo. Cempínov, batov in lopát
In drogov zdelam, kólikor jih treba, jaz,
Da delo pojde jim od rok brez vseh ovir.

Učitelj.

Ko cesta gladka bo speljana, pridni kmet
Z orodjem vašim delo novo poleg nje
Začnè; prekoplje zemljo prej neplodno mu;
Samótna cesta se obljúdi vidoma;
Iz trga kupci v trg obilnost vozijo,
Iz mesta v mesto, ki se širi v kraji prej
Neznanem.

Mohorin.

Siromák, gospod, meščán in kmet
Neskončno hvalo meni, meni pojejo.

Miroslav.

Prav dobro ste mi skušnjo vsi opravili.
To moram reči, da razumni, pravi ste
Prosvétonosci tù. Po volji moji ste.

Turjan.

Da vama žal ne bo, če nam izróčita
Zaupno delo, to bo naša resna skrb.
To smem trdíti. Vam, Podkuknik, hvalo pa
Posebno reči moramo, da ste novost
Vi prvi nam prinesli, ktera se je v prid
Nam Kobaridcem danes že vresničila.

Podkuknik.

Gospódoma le hvala gre, katera sta
V Gorici mi novóst le-to povedala.

Miroslav.

In vi možjé ste voljni za železnico
Prevzeti dela, če se gradnja dovoli?

Turjan.

Veséli bomo, akó bomo mogli vam
Po godi vstreči.

Miroslav.

Vinklič vi, kolarjev cvet,
Tedaj si vzamete kolarje na pomóč,
Ki so v dolini, brzo da napravite
Prav trdnih, ročnih samokolnic tisoč pet.
Vi Mohorin, ti Peter, Léščar, vi Turján
Kováli boste vsak jednak jih broj. Lopát
Cempinov, drogov, kólikor jih treba bo,
Izdelata Turján in vrli Mohorin.
Mi samokólnice po šest goldinarjev
Plačujemo, pa tudi vam jih plačamo
Takó, če zadovoljni ste.

Turjan.

Jaz mislim, dà.

Mohorin.

Kakó pa dà!

Léščar.

I kaj bí ne?

Vinklič.

Naj bo takó!

Miroslav.

In Peter bode oskrbnik ter pázil, da
Za vsako trden les se vzame, da oklèp
Bo dober. — Novcev trideset od vsake jaz
Obetam njemu. Drugo pa orodje vse
Po ceni vam tu-lé navadni plačamo,
Če vam bo prav.

Turjan.

Takó bo prav popolnoma.

Mohorin.

Kakó pa da!

Léščar.

I kaj bi ne?

Vinklič.

Naj bo takó!

Miroslav.

Še nekaj! Jaz ponudbe vaše moram še
Poslati pisane v Gorico, potrdí
Da naše dogovóre viši inžener,
V slučaju, da se brzo gradnja dovoli.
Zapišem torej jih do jutre; vi pa list,
Če prav vam bo sestavljen, vsi podpišete.

Peter.

Pravično zdi se meni to zahtévanje.

Vsi drugi.

To ménimo i mi.

Miroslav.

Takó je v redu vse.

Zdravnik.

Do tega, da še gradnja dovoljena ní.

Učitelj.

Da bode, dvoma ni, trdí današnji list.

Enajsti prizor.

(Prejšnji, Anica).

Anica (*Podkukniku*).

Posláli klicat so, Podkuknik, vas domov.

Podkuknik.

Kaj more biti, da domóv me kličejo? —

Pozdravljam vas, gospóda in prijatelji,

Ter prosim vse, da k meni pridete nocej
Na razgovor, da znanje pri kozarčeku
Domačega vtrdimo.

Miroslav.

Hvala za poziv
Prijazni vam prav lepa! Tórej pridemo.

Podkuknik

(jim sega v roke).

Veljá tedaj. Pozdravljam vas!

Vsi.

Na svidenje!

Dvanajsti prizor.

(Prejšnji brez Podkuknika).

Anica (*Vinkliču*).

Povejte, kam denarja silo denete.

Vinklič.

Za zdaj prinési vina, da gospódoma

Napíjemo. Z denarjem kaj storím, še le
Premislím, kedar bode v žepu cvenkal mi.

(Anica gre po vino).

Mohorin.

Prav pravite vi Vinklič. Ta gospóda sta
Odprla v boljši čas nam vzore. Živela
Torej gospóda mnogo let.

(Anica prinese vino).

Miroslav.

In živeli
Kovači, kateri bodo nas podpirali!

Turjan.

Jaz si ne morem kaj, da ne bi vabil vas,
Kováško pesem znano naj zapójemo.

(Zbor poje).

Ni možá ga nad kovača,
Prosto svoj obráz obrača,
Si pomaga, krepke nóge
In prečvrste roke ima.
Dela pridno, tvorov mnogo
Z umom, z dlanom dokončá.

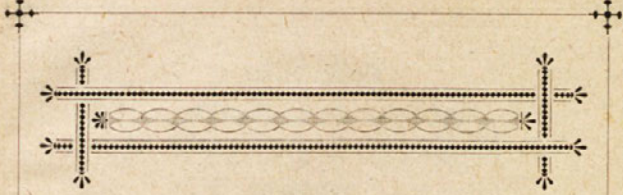
Spušča udár kot blisk na udár,
Udár na udár,
In na jéklu jekló
Kot grom mu doní;
Zastonj kladva nikdár
Kovač ne vihtí.

Besedo ljubi on prijazno,
Črti govorjenje prazno,
Mož beséda, domačije
Krepek sin in varuh pravi,
On razdróbi in razbije,
Kar sovrág v kvar napravi.
Spušča udar kot blisk na udár,
Udár na udár,
In na jéklu jekló
Kot grom mu doní;
Zastonj kládva nikdár
Kovač ne vihtí.

Konec družega dejanja.

Tretje dejanje.

Prvi prizor.

(Podkuknik, Vida).

Podkuknik.

Pripravi kak prigrizek za prijatelje.
Naj Katra trudi se, pomaga Jelica.
Saj zopet je na nogah in pri moči že.
Nu húdega ne bo; to trdno upam jaz.

Vida.

To tudi jaz želim; a ona, zdravja cvet,
Bolezni ni doslej kazála še sledú.
Tu vidiš slabi sad ravnanja tvojega!
Če vrne Peter srečno se na dom, dobi,
Bojim se jako, v njej le ovenél še cvet. —
Na vsak način naj pride gledat jo zdravník.

(Strani).

Podkuknik.

Pač blága duša, ki za druge le živi!
Za Jelo pa bo delo pač najboljši lek.

Drugi prizor.

(Podkuknik, Jela).

Podkuknik (*klíče*).

Poslušaj, Jela!

Jela.

Kaj želite, očka moj?

Podkuknik.

Da gre na bolje ti, srčno me veseli.
Bolést prikrade časi se, pa tudi koj
Odleže. Drevi bode treba zdravja ti.
Povabil na večerjo sem prijatelje
In ž njimi tudi vrlega učitelja,
Zdravnika, koji skrbno pazi zdravje mi
Že mnogo let, in druga dva gospóda še.
Ti skrbi s teto, da pripravljeno bo vse,
Pač kakor ti vелеva naše hiše čast.

Jela.

(Iz sobe gredočemu očetu).

Skrbela bom, da bode vse po godi vam.

Tretji prizor.

(Jela in Vida).

Vida.

Veš li novico? Inženerja v Kobarid
Naročevàt sta prišla dela, da se koj
Železnica predelska začne delati.
Ko sta po Ani zvédela, da misli dom
Tvoj Peter zapustiti in pa še zakaj,
Naróčila sta mnogo dela koj pri njem,
Pregovorila ga, da naj ostane tu. —
In na večerjo pride, vedi, tudi on.
Saj sem trdila, vse se ti obrne v prid.

Jela.

Oh, teta, hvala srčna za veselo vest!
Da nekaj mora biti, zdelo se mi je,
Ker oče na večerjo je prijatelj
Povabil.

(Zbor zapoje pod oknom).

Vida.

Sodim, da vabilo ima svoj
Pomén in petje to; pa zdaj le v kuhinjo.
(*Odhaja*).

Jela

(sama, nekoliko časa posluša petje, potem pravi
gredé v kuhinjo).

Srcé mi dé, da meni petje to veljá,
Da se osoda mi odloči že nocoj.

Četrty prizor.

Podkuknik.

(Petje utihne).

Da inženerja, nadejam se pač, in vsi
Prijatelji mi dragi pridejo nocoj.

Miroslav in Anton (*vstopita*).

Naj dober večer Bog vam dade! Prišla sva,
Ker prišlo je vabilo vaše iz srcá.

Podkuknik.

Pohod je vaš mi, prosim, v čast in jako ljub.
(Pelje ju v stransko sobo. Jela stopi od druge
strani v sobo, Peter skozi sprednja vrata).

Peti prizor.

(Peter, Jela).

Peter.

Oh, Jela — moja! Dóvoliš, predraga mi,
Da rečem moja? Oče, upam, dovolí,
Da imenujem te takó.

Jela.

Kakó je vse
To prišlo? Mislila sem si, da si sedaj
Bog vé že kje, ter žalovála. Je-li res,
Kar je sedaj-le Ana teti pravila,
Da inženerja prišla?

Peter.

Žalovála še
Bi bila, Bog vé, do kedáj, ubóžica,
Ko ne bi bil zalézel v krčmo, v beli svet
Ko sem se bil naprávil. Dà, resnica je,
Kar Ana vam je rekla: jaz ostanem tu.

Jela.

Glej! Človek naj obrača, kakor koli če,
To nič ne zda; kar Bog obrne, to veljá.

1

Naj hvala bode mu, da zopet si mi dan.
(Zopet se sliši petje).

Si ti naprósil pevski zbor, naj poje?

Peter.

Dà,
Prijatlov zbor sem prosil, naj pod oknom ti
Zapoje venček lepih, milih pesmi v čast.

Šesti prizor.

(Vinklič, Turjan in Mohorin stopijo v sobo).

Vinklič (*Petru*).

Oči če takrat moje me ne várajo,
Umejeta se dobro, ker zamaknjena
Poslušata beséde drugi družega,
In némata pazljivih uh, ne slíšita,
Da trkamo na vrata. Srčni naš pozdrav!
(Segajo Petru v roko).

Jela (*sramežljivo*).

Hitim pogledat v kuhinjo, kako je kaj
Z večérjo, ali skoro bo pripravljena.
(*Odide*).

Peter.

Naj ljubi Bog vam dađe dober večer vsem!
(Podaja jim roke).

(*Vinkliču*).

Zakaj bi ne umél se dobro z Jelico?
Saj znana sva od mladih nog iz šole že.

Sedmi prizor.

(*Prejšnji, Vida*).

Vida.

Vesela sem, da zbrani ste pri nas nocój.

(*Petru*).

Begún posebno bodi mi pozdravljen ti.

Peter.

Jaz nisem upal vas nocoj pozdráviti.

Vida.

(*stopi k omari ter jemlje iz nje krožnike in prte*).

Čas je, da miza se pogrne; Peter naj

Pomága danes; Jela ima v kuhinji

Oprávití.

Peter.

Poskúsim, če ne bom prevéč
Okóren.

(*Vzame Vidi krožnike iz rok in jih razstavlja po mizi. Vinklič in Mohorin priskočita pa vzameta prt.*

Sliši se zopet petje).

Vinklič.

Naju, veste, da navada ni,
Držati križem rok.

(Prt raztegujeta. Vida odide).

Turjan.

Pa tudi moja ni.
(Pomaga polagati krožnike, vilice in nože na mizi
v red. Za nekoliko časa utihne petje).

Ōsmi prizor.

(Prejšnji, Jela).

Jela.

Veliko imam pomagalicev; hvala vam.

Vinklič.

Jaz ščejam plošče raje nego stikam v krog
Platišča; vsak rad suče nož in vilice.

Develi prizor.

(Prejšnji, Podkuknik).

Mohorin.

Podkuknik, dober večer Bog daj! Prišli smo,
Nocój se nádejamo prav veselih ur.

Podkuknik.

Veselje vaše bo veselja meni vzrók.

Deseti prizor.

(Zdravnik vstopi, za njim Nacestnik, učitelj).

Zdravnik.

Naj Bog vam dober večer dá!

(Podkukniku).

Neljubo saj

Ne bode vam, da gosta jaz povábil sem.
Gospod Nacestnik je pripéljal se čez trg
In k Šandru v dvor zavózil, ko sem šel jaz sem.
Gospodu, mislil sem, pač dolgočasno bo
Pri Šandru — kaj bi bilo, da bi njega še,
Naj z nami gre, povabil sèm k Podkukniku.

Nacestnik.

Nadlego če vam delam, moj pregrešek ni!

Učitelj.

Pregrešek naju je. Čez trg sem v tem prišél
Prek cerkve, ko gospoda je Nacestnika
Gospod zdravnik na vratih krčme Šandrove

Pod pázuho prijél ter vabil ga, naj gre ;
Jaz kar priskočim, primem ga na desno stran,
In vdati se je moral moči združeni.

Podkuknik.

Hvaležen moram biti, da gospoda sèm
Sta pripeljála.

(Nacestniku)

Saj takó ste dolžni nam
Že davno, da ste z nami v družbi ; dolg nocoj
Plačájte. Saj smo bili v družbi tudi mi
Velikokrat pri Šandru z vami, ko so vas
Prinesla opravila v Kobarid. To rad
Imám, da družba se množi. Tu sédite,

(Ponuja mu stol).

Bodite z nami po domáče.

Nacestnik.

Sem gredé
Sta právila gospoda shoda vašega
Uzrók veselí mi ; hvaležen jima sem,
Da v tako družbo častno sta me zvábila.

Enajsti prizor.

(Sliši se zopet petje. Prejšnji, Miroslav in Anton stopita iz stranske sobe).

Miroslav (*Nacestniku*).

Vas, striček, nadejal se nisem videti
Nocój. Prsrčen v Kóbaridu vam pozdrav.

Nacestnik.

In jaz sem mislil, da še-lé sta v Idriji.
In upal sem, pred vama priti v Kobarid. —
Prišel je nov od vlade vkaz, ki daje nam
Zaradi proge nova navodila, vsled
Katerih bode treba vaju delo že
Storjeno mnogo mnogo še popraviti.

(Predstavlja ju zdravniku in učitelju).

Gospód zdravnik, gospod učitelj, brátranca
Sta moja: Miroslav; ta, mlajši, je Antón;
Obá v uradu mojem inženerja sta.

(Kovačem in Podkukniku. — Katra prinese
kozarce in posluša).

Kar Miroslav je pravil o železnici,
Sedaj se precej ne zgodí. To vendar je

3
Že zdaj gotovo, da se bo čez Kóbarid
Železnica ravnala, ali da Trbiž
Zaveže z vašim trgom, ali da v srcé
Slovenske zemlje, do Ljubljane čez Tomín
Popélje od beneških pokrajin. Tedáj
Zaslúžka bo dovólj tu-lé; razcvete se
Tu óbrtnija ter razúm in délavnošt,
Verujte, zdatni bodete vam glavnici.

(Katra gre iz sobe).

Učitelj.

2
Saj cesar sam — naj srečno vlada mnogo let —
Želí, da čez Predél bi šla železnica;
Takó odločno pravi dnes goriški list.

(V tem zapoje zbor pod oknom zadnjo kitico
materine pesmi).

Bog pa usliši dobrotljivi
Prošnje, ki jih k tebi mati
Iz dna srcá dviguje
Za dete svoje ljúbljeno.

(Vida stopi v sobo).

Dvanajsti prizor.

(Prejšnji, Vida stopi naprej držeč v roci mošnjo, za njo stopa Katra in postavi steklenico vina na mizo).

Vida.

Naj bo prisrčno družba mi pozdravljena!
Da bode lažje čakal Peter dela tu,
Naj prejme zdaj iz mojih rok dedino, ki
Po pravu njemu gre za stricem Janezom:
Pet sto cekinov lepih. Pa kakó jih jaz
Imám, povém na tanko že pozneje ti.

(Izroči mošnjo Petru).

Peter.

Iskréna hvala, teta, za bogati dar!

(*Podkukniku*)

Preveč je sreče in premalo prišlo mi,
Če je ne smem deliti z vašo Jelico.

Podkuknik.

Veselje naj veselju druží se nocoj
Naj Bog mi blagoslovi Petra, Jelico.

(*Sklepa jima roke*).

Nacestnik

(sega Petru in Jeli v roko).

Besede naj očetove se spolnijo.

Zdravnik.

To voščim tudi jaz iskrenega srcá!

Miroslav in Anton.

Voščilom teh gospódov svoja druživa.

Peter (*Podkukniku*).

Vsprejmite vi zahvalo, ki iz srca vrè,
Za skázano mi čast! Naj zagotóvim vas,
Da jó ceníti znam in da bom skušal zet
Po volji biti vam do konca svojih dnij.

Jela.

Prisrčna hvala za besede blage vam.

Podkuknik.

Gospôda moja, zdaj za mizo sédimo.
Za mesec dnij pa bô moj god; za isti dan
Povábljeni na svate, kar vas je, ste vsí.

(Naliže kozarce).

Učitelj.

Čestitam Jeli ino Petru; vabim vse,
Zdravico jima naj na čast zapojemo.

(Zbor)

Naj let nam noviči še mnogo živé,
Naj stárost še unukov olajša jim prid;
Saj prid in razúm sta pretvorila svet. 3
Naj slovi na vse kraje svetá njih imé
Zarad del, ki jih v čudo ljudij dovrše,
In izvrstnih, bogastvo množechih zmišlij;
In slovenski deželi na čast in korist, 2
Naj ženínov rodbina na veke živi!

OPAZKE.

V prvem dejanji se predstavlja laška igra na karte „tresette“, ki se je zelo priljubila goriškim Slovencem. Znamki te igre so: coppa (kupa), danaro (denar), bastone (bašton, palica) in spada (špada, meč). Vsaka vrsta na omenjeni način zaznamljenih kart ima trojko, dvojko, as, kralja, konja, fanta, sedmico, šestak, petak, štiriko. — Ročinj je vas na cesti, ki drži iz Gorice v Kobarid. Po hribih okoli te vasi raste vinska trta, ki rodi vino o poletnem času tako prijetno, „cividin“ imenovano.

Popravki.

- Na 8. str. v 15. vr. od zg. beri: časti je nam.: časti jo.
„ 12. „ „ 8. „ „ „ : proč nam.: preč.
„ 19. „ „ 8. „ „ sp. „ : Hlop, hlóp, hlop, hlóp
nam.: Hlóp, hlop, hlóp.
„ 22. „ „ 11. „ „ zg. mora stati vejica za besedo
prosim.
„ 24. „ „ 2. „ „ „ beri: Pevcev krilátih nam.:
Krilatih pevcev.
„ 31. „ „ 6. „ „ „ : ináterino n.: matérino.
„ 32. „ „ 5. „ „ „ : zatisneš nam.: zatišneš.
„ 33. „ „ 6. „ „ sp. „ : glas nam.: plas.
„ 35. „ „ 10. „ „ „ : rano nam.: ravno.
„ 39. „ „ 6. „ „ „ : Da nam.: Do.
„ 45. „ „ 7. „ „ zg. „ : zlatá nam.: zlató.

Nekaj ločil in naglaskov na prvih 48 stranéh popravi in dostavi blagovoljni čitatelj sam!

Književno naznanilo.

V dvojnatem snopiču 38. — 39. «Slovanske knjižnice» smo tiskali 1000 izvodov nad število naročnikov Funtkovih

„Izbranih pesmij“.

od katerih čisti dobiček je namenjen Ljubljani. Cena 50 kr. za nenaročnike je takó nizka, da nižja ni mogoča z ozirom na ukusno tiskarsko obliko. — Ukljub temu nismo prodali doslej niti 100 iztisov, kar je pač slaba tolažba za založnika. Funtkove pesmi so laskavo sodili vsi slovenski listi. Ali naš sloveči gorski slavec Simon Gregorčič je izjavil te dni, da te «Izbrane pesmi» zaslužijo le še večje pohvale, nego jih je čital v ljubljanskih časopisih. To je pač lepo priznanje pesniku.

Nadalje je izšel v naši tiskarni slovečega ruskega pisatelja F. M. Dostojevskega sentimentalni roman

„Bele noči“

v prevodu pravnikarja J. J. Kogejarja. Cena po pošti 25 kr.

Tekom leta izide ukusno tiskano drugo izdanje izbranih pesmij

Simona Gregorčičarja,

katero so izšle v 28. snopiču «Slovanske knjižnice», na kar opozarjamo slavno občinstvo.

V Gorici, 15. julija 1895

„Goriška tiskarna“ A. Gabršček.

